SAMENVATTING

RAND EUROPE

Breuer ONDERZOEK & INTRAVAL ADVIES

Trimbos instituut

Onderzoek Experiment Gesloten Coffeeshopketen

Rapportage eerste vervolgmeting 2025

Ralph Mennes, Stijn Hoorens, Margriet van Laar

Erwin van der Lee, Isa Dam, Ben Senator, Rosa Andree,
Karin Monshouwer, Pieter Oomen, Sander Rigter

Voor meer informatie over deze publicatie, ga naar:

breuerintraval.nl/publicatie/onderzoek-experiment-gesloten-coffeeshopketen-2

www.rand.org/randeurope/research/projects/2023/coffeeshop-cannabis-experiment.html

www.trimbos.nl/kennis/drugs/informatiepermiddel/cannabis/experiment-gesloten-coffeeshopketen/

Breuer&Intraval is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau dat zich onderscheidt door de mensgerichte aanpak en sociale betrokkenheid. Het bureau voert al meer dan 30 jaar onderzoek uit naar coffeeshops, het bijbehorende beleid en hieraan gerelateerde fenomenen. Ga voor meer informatie over Breuer&Intraval naar www.breuerintraval.nl

RAND Europe is een non-profit onderzoeksorganisatie die door middel van onderzoek en analyse helpt het beleid en de besluitvorming te verbeteren. Ga voor meer informatie over RAND Europe naar www.randeurope.org

Het **Trimbos-instituut** is hét onafhankelijke kennisinstituut voor mentale gezondheid, het gebruik van alcohol, tabak en drugs en over gamen, digitale balans en gokken. Ga voor meer informatie over het Trimbos-instituut naar www.trimbos.nl

© 2026 Breuer&Intraval, RAND Corporation en Trimbos-instituut

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbenden.

Cover: Adobe Stock

Samenvatting

In dit rapport worden de methoden, resultaten en eerste bevindingen gepresenteerd van de eerste vervolgmeting (T_1) binnen het onderzoek naar het Experiment gesloten coffeeshopketen (hierna: het experiment). Deze meting volgt op de nulmeting en heeft betrekking op de periode na de start van de experimenteerfase op 7 april 2025 tot en met het eerste kwartaal van 2026. In tien interventiegemeenten verkopen coffeeshops uitsluitend cannabis van vergunde telers, terwijl in tien vergelijkingsgemeenten het bestaande gedoogbeleid geldt.

De vervolgmeting heeft als doel om ontwikkelingen sinds de nulmeting in kaart te brengen en om na te gaan of er daarin verschillen ontstaan tussen interventie- en vergelijkingsgemeenten. Daarbij wordt gekeken naar cannabisgebruik, het aanbod en de prijzen in coffeeshops, de illegale markt en ontwikkelingen in leefbaarheid, criminaliteit en volksgezondheid. Door de korte looptijd van de experimenteerfase hebben de resultaten een verkennend karakter en kunnen nog geen definitieve conclusies worden getrokken.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Breuer&Intraval, RAND Europe en het Trimbos-instituut in opdracht van het WODC van de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Deze meting maakt onderdeel uit van een meerjarige evaluatie van het experiment.

Methoden

Het onderzoek heeft een quasi-experimentele opzet waarbij ontwikkelingen in tien interventiegemeenten worden vergeleken met tien vergelijkingsgemeenten. De dataverzameling vond plaats in 2025 en bestond uit meerdere onderdelen: er zijn 85 interviews gehouden met betrokken partijen, waaronder gemeenten, coffeeshophouders, telers en toezichthouders; daarnaast zijn enquêtes afgenomen onder 865 coffeeshopbezoekers en 441 omwonenden en/of omwerkenden. Verder zijn bij 143 coffeeshops bezoekersaantallen op verschillende momenten geteld en zijn menukaarten van 134 coffeeshops geanalyseerd om inzicht te krijgen in het aanbod en de prijzen van cannabisproducten. Ook is gebruikgemaakt van een doorlopende online-enquête over aankopen op de illegale markt en van politiegegevens over drugsgerelateerde incidenten en misdrijven.

De kwantitatieve gegevens zijn geanalyseerd met onder meer difference-in-differences (DiD) om ontwikkelingen tussen interventie- en vergelijkingsgemeenten over de tijd te vergelijken, terwijl de interviews thematisch zijn geanalyseerd om terugkerende ervaringen en knelpunten in kaart te brengen. Bij de interpretatie van de resultaten moet rekening worden gehouden met het ontbreken van

randomisatie en mogelijke verschillen tussen gemeenten.

Lokale ervaringen met de gesloten keten

De eerste ervaringen met de gesloten coffeeshopketen worden door betrokkenen over het algemeen als positief beschreven. Uit de interviews blijkt dat de introductie van de gesloten keten in verschillende gemeenten samenhangt met intensiever contact en overleg tussen gemeenten, coffeeshophouders, telers en toezichthouders. Daarnaast geven betrokkenen aan dat zij beter zicht hebben gekregen op waar cannabis wordt geproduceerd en onder welke omstandigheden, bijvoorbeeld door registraties en controles binnen de keten. Ook wordt genoemd dat processen rondom productie, transport en verkoop vaker volgens vaste procedures verlopen dan voorheen.

Tegelijkertijd signaleren betrokkenen verschillende aandachtspunten. In de beginfase van het experiment werd het aanbod van gereguleerde cannabis in sommige coffeeshops als beperkt ervaren. Dit had niet alleen betrekking op het aantal beschikbare producten, maar ook op de variatie, bijvoorbeeld het aantal verschillende soorten hasj. Coffeeshophouders geven aan dat zij hierdoor moeite hadden om hun gebruikelijke assortiment aan klanten aan te bieden. Volgens sommige betrokkenen leidde dit tot onzekerheid over klantbehoud en tot de zorg dat klanten, al dan niet tijdelijk, cannabis buiten de coffeeshop kochten. In de loop der tijd is de productie van telers beter op gang gekomen en zijn de zorgen over het beperkte aanbod verminderd.

Daarnaast wordt door betrokkenen gewezen op onduidelijkheden in regelgeving en verantwoordelijkheden. Zo geven zij aan dat regels over bijvoorbeeld verpakking, productinformatie, *edibles* (eetbare cannabisproducten) en reclame (afficheringen) niet altijd precies voorschrijven wat wel en niet is toegestaan. Hierdoor moeten partijen zelf invulling geven aan deze regels, wat kan leiden tot verschillende werkwijzen tussen gemeenten en coffeeshops. Ook is niet altijd duidelijk welke instantie verantwoordelijk is voor toezicht of handhaving in specifieke situaties. Betrokkenen geven aan dat meer eenduidige regels en afspraken dit zouden kunnen verminderen.

Het track-and-tracesysteem wordt door betrokkenen gezien als een belangrijk onderdeel van de gesloten keten, omdat hiermee producten van teelt tot verkoop gevolgd kunnen worden. In de praktijk betekent dit dat telers, vervoerders en coffeeshops gegevens moeten registreren over bijvoorbeeld productie, transport en verkoop. Tegelijkertijd geven betrokkenen aan dat dit systeem, vooral in de beginfase, als ingewikkeld en tijdrovend werd ervaren. Dit komt onder andere doordat het systeem storingsgevoelig kan zijn en omdat het niet altijd goed aansluit op bestaande kassasystemen en administraties. Uit het onderzoek blijkt dat het hier voornamelijk om aanloopproblemen gaat, waarvan meerdere inmiddels lijken te zijn opgelost.

Met betrekking tot volksgezondheid noemen betrokkenen in zowel de interventie- als de vergelijkingsgemeenten, aandachtspunten rond producten met een hoog THC-gehalte, zoals *edibles*, vapes en concentraten. Zij geven aan dat het voor gebruikers, ondanks de productinformatie, niet altijd duidelijk is hoe sterk deze producten zijn en wat een geschikte dosering is. Op basis van de beschikbare gegevens zijn er op dit moment geen duidelijke aanwijzingen dat het aantal gezondheidsincidenten is toegenomen. Betrokkenen geven bovendien aan dat er vanuit het perspectief van preventie van cannabisgebruik behoefte bestaat aan duidelijkere landelijke richtlijnen, bijvoorbeeld

over maximale sterkte en informatie op verpakkingen.

Tot slot komt uit de interviews naar voren dat bij verschillende partijen onzekerheid bestaat over de duur van het experiment en wat er daarna zal gebeuren (bijvoorbeeld voortzetting, uitbreiding of beëindiging). Betrokkenen geven aan dat deze onzekerheid invloed kan hebben op hun bereidheid om te investeren, bijvoorbeeld in productiefaciliteiten, personeel of verdere samenwerking binnen de keten.

Het aanbod in de coffeeshops

De resultaten wijzen erop dat het aanbod van cannabisproducten in interventiegemeenten sinds de nulmeting is toegenomen. Deze toename heeft met name betrekking op de variatie in producten die coffeeshops aanbieden. Dit betekent dat er in interventiegemeenten meer verschillende soorten wiet, hasj en joints op de menukaarten voorkomen dan voorheen. In vergelijking met de vergelijkingsgemeenten lijkt deze toename in productdiversiteit sterker te zijn.

Wat betreft prijsontwikkelingen laten de gegevens zien dat de gemiddelde prijs van wiet in interventiegemeenten tussen de nulmeting en deze meting sterker is gedaald dan in de vergelijkingsgemeenten. Dit geldt onder andere voor nederwiet. Tegelijkertijd is de gemiddelde prijs van hasj in interventiegemeenten juist gestegen, terwijl deze ontwikkeling in vergelijkingsgemeenten minder sterk of anders verloopt. De prijs van joints (met en zonder tabak) laat in beide groepen een lichte stijging zien.

Daarnaast is het aandeel coffeeshops dat alternatieve cannabisproducten verkoopt toegenomen, met name in interventiegemeenten. Het gaat hierbij om producten zoals edibles, vapes en concentraten. Waar bij de nulmeting nog niet alle coffeeshops deze producten aanboden, is dit bij de vervolgmeting bij een groot deel van de coffeeshops in interventiegemeenten wel het geval. Deze ontwikkeling wijst op een uitbreiding van het assortiment. Op basis van de huidige gegevens is nog niet vast te stellen in hoeverre deze uitbreiding blijvend is en welke gevolgen dit op langere termijn heeft voor gebruikspatronen en de positie van coffeeshops.

Kenmerken, koopgedrag en gebruik van coffeeshopbezoekers

Op basis van de beschikbare gegevens zijn er geen aanwijzingen voor veranderingen in het aantal bezoekers van coffeeshops of de frequentie waarmee bezoekers coffeeshops bezoeken. Het aandeel bezoekers dat bijvoorbeeld wekelijks of vaker een coffeeshop bezoekt, is tussen de nulmeting en deze meting niet significant veranderd in zowel interventie- als vergelijkingsgemeenten.

De belangrijkste redenen om een coffeeshop te bezoeken zijn grotendeels gelijk gebleven. Bezoekers noemen nog steeds vooral de locatie van de coffeeshop (bijvoorbeeld nabijheid of bereikbaarheid), de sfeer en het personeel en de kwaliteit van de verkochte cannabis als belangrijkste motieven. Wel blijkt uit de gegevens dat in interventiegemeenten een groter deel van de bezoekers het belang van sfeer en klantvriendelijkheid noemt dan bij de nulmeting. Tegelijkertijd noemt een kleiner deel van de bezoekers de kwaliteit van wiet of hasj als belangrijkste reden om een coffeeshop te bezoeken. Op basis van de gegevens is niet vast te stellen wat deze verschuiving precies betekent, bijvoorbeeld of die samenhangt met veranderingen in het aanbod of met andere factoren.

Daarnaast zijn er aanwijzingen dat bezoekers in interventiegemeenten gemiddeld grotere hoeveelheden wiet per aankoop (per transactie) kopen dan bij de nulmeting. Dit betekent

dat per bezoek meer grammen wiet worden aangeschaft. Ook beoordelen bezoekers in interventiegemeenten de verhouding tussen prijs en kwaliteit van wiet positiever dan voorheen. Voor hasj zijn vergelijkbare veranderingen niet duidelijk zichtbaar in de gegevens.

Er zijn geen verschillen in gebruikspatronen tussen interventie- en vergelijkingsgemeenten, behalve een sterkere toename van het aandeel bezoekers dat in de afgelopen 30 dagen alleen of meestal wiet gebruikte in de interventiegemeenten. Ook zijn er geen significante veranderingen gevonden in hoe bezoekers hun eigen gezondheid beoordelen of in het aandeel bezoekers dat op basis van de *Cannabis Abuse Screening Test* of CASTscore een verhoogd risico op problematisch cannabisgebruik heeft. Dit betekent dat op deze punten geen duidelijke effecten van het experiment kunnen worden vastgesteld. Wel kan worden gesteld dat, ondanks dat bezoekers in de interventiegemeenten per bezoek meer grammen wiet aanschaffen, de gebruiksfrequentie niet is toegenomen.

Leefbaarheid rond coffeeshops

Omwonenden en/of omwerkenden beoordelen de leefbaarheid in de omgeving van coffeeshops over het algemeen positief. De gemiddelde beoordeling van de leefomgeving ligt rond de 7,6 tot 7,8 en is daarmee vergelijkbaar met landelijke gemiddelden.

Een deel van de respondenten geeft aan dat in de afgelopen zes maanden situaties zijn voorgekomen die mogelijk overlast kunnen veroorzaken, zoals rondhangende personen, verkeersdrukte of geluidsoverlast. Dit wordt in interventiegemeenten iets vaker gerapporteerd dan in vergelijkingsgemeenten. Van de respondenten die dergelijke situaties signaleren, geeft een meerderheid aan ook zelf daadwerkelijk overlast te ervaren. Deze overlast wordt het vaakst toegeschreven aan rondhangende personen.

Het aandeel respondenten dat melding of aangifte heeft gedaan van overlast door drugs- of alcoholgerelateerde situaties is relatief beperkt. De ervaren veiligheid in de buurt wordt gemiddeld positief beoordeeld en ligt rond een rapportcijfer van 7. Deze beoordeling is vergelijkbaar met die in de nulmeting.

Het aandeel respondenten dat aangeeft slachtoffer te zijn geweest van een misdrijf in de buurt, is in zowel interventie- als vergelijkingsgemeenten toegenomen tot ongeveer één op de vijf. Dit percentage ligt in dezelfde orde van grootte als landelijke cijfers. Op basis van de beschikbare gegevens kan niet worden vastgesteld in hoeverre deze ontwikkeling samenhangt met het experiment.

De illegale markt

De resultaten laten zien dat de illegale cannabismarkt nog steeds een rol speelt naast de verkoop via coffeeshops. Respondenten die cannabis buiten de coffeeshop kopen, noemen als belangrijkste redenen de lagere prijs en een gunstige prijs-kwaliteitverhouding. Ook wordt genoemd dat buiten de coffeeshop vaak grotere hoeveelheden per aankoop kunnen worden aangeschaft.

Er zijn beperkte veranderingen zichtbaar in de motieven om illegale cannabis te kopen. In interventiegemeenten wordt prijs iets minder vaak genoemd als belangrijkste reden dan bij de nulmeting, maar dit verschil is niet statistisch significant en kan daarom niet met zekerheid aan het experiment worden toegeschreven.

De manier waarop cannabis buiten de coffeeshop wordt gekocht is grotendeels hetzelfde gebleven. Het merendeel van de aankopen verloopt via bezorgdiensten of via dealers die bereikbaar zijn via mobiele

telefoons en berichtenapps. Aankopen via vrienden komen minder vaak voor dan bij de nulmeting.

Respondenten beoordelen illegaal gekochte cannabis over het algemeen positief, bijvoorbeeld wat betreft prijs-kwaliteitverhouding, effect en geur of smaak. Deze beoordelingen zijn vergelijkbaar met die bij de nulmeting.

Een verschil dat wel zichtbaar is, is de hoeveelheid hasj die per aankoop buiten de coffeeshop wordt gekocht. In interventiegemeenten is de gemiddelde hoeveelheid hasj per illegale transactie toegenomen, terwijl deze in vergelijkingsgemeenten is afgenomen. Dit zou kunnen samenhangen met de beschikbaarheid van gereguleerde hasj in de beginfase van het experiment, maar op basis van de gegevens kan dit niet met zekerheid worden vastgesteld.

De prijsontwikkelingen op de illegale markt laten geen eenduidig patroon zien. De prijs van wiet is licht gedaald, terwijl de prijs van hasj weinig verandert of licht stijgt. Verschillen tussen interventie- en vergelijkingsgemeenten zijn niet statistisch significant, waardoor geen duidelijk effect van het experiment kan worden vastgesteld.

Resumerend

Deze eerste vervolgmeting geeft een overzicht van de ontwikkelingen sinds de start van de experimenteerfase van de gesloten coffeeshopketen. De resultaten laten zien dat er op enkele punten veranderingen zijn opgetreden, zoals een toename in de variatie van het aanbod in coffeeshops en een positievere beoordeling van de prijs-kwaliteitverhouding van wiet in interventiegemeenten. Daarnaast beschrijven betrokkenen de werking van de gesloten keten in algemene zin als positief.

Tegelijkertijd komen uit het onderzoek verschillende aandachtspunten naar voren. Deze betreffen onder andere de (tijdelijke) beperkingen in het aanbod in de opstartfase, onduidelijkheden in regelgeving en de rol die de illegale markt blijft spelen als alternatief voor consumenten.

Voor een groot aantal onderzochte onderwerpen, zoals bezoekgedrag, cannabisgebruik, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid, zijn geen duidelijke verschillen gevonden tussen interventie- en vergelijkingsgemeenten. Dit betekent dat op basis van deze meting geen eenduidige effecten van het experiment op deze aspecten kunnen worden vastgesteld.

De resultaten van deze vervolgmeting moeten daarom worden beschouwd als een eerste momentopname. Verdere metingen zijn nodig om te kunnen vaststellen of de waargenomen ontwikkelingen aanhouden, versterken of veranderen, en om op langere termijn uitspraken te kunnen doen over de effecten en mogelijke beleidsimplicaties van de gesloten coffeeshopketen.